

ANGELA CARTER
CIRCUSNACHTEN
 (1984)



Overbodig om te zeggen dat Bowie dankzij de vaudevillegezelschappen uit zijn jeugd in Brixton tot en met de louche hofhouding waarover hij de scepter zwaaide tijdens tournees alles af wist van rondreizende circussen en freakshows. Dit kan bijgedragen hebben aan zijn bewondering voor *Circusnachten*, een van de meest onderschatte Britse romans van de jaren tachtig en Carters op een na laatste boek, want ze overleed in 1992 op eenenvijftigjarige leeftijd aan longkanker.



Ze creëerde in haar boek met behulp van volksverhalen en sprookjes een betoverende droomwereld die alle conventionele wetten van ruimte en tijd tartte, een beetje zoals glamrock ook had gedaan. In haar ogen was glamrock dandyisme, 'de tweeslachtige overwinning van de onderdrukten'. Haar verhalen en romans nemen vaak de vorm aan van feministische fabels waarin vindingrijke heldinnen in vreemde omgevingen de strijd aanbinden met wrede, tirannieke schurken. *Circusnachten* put uit de traditie van de picareske roman, waartoe ook *Don Quichot* van Cervantes en *De nagelaten papieren van de Pickwick Club* van Charles Dickens behoren.

Het boek voert ons naar Sint-Petersburg en Siberië, maar begint in het Londen van 1899 in de kleedkamer van de befaamde trapeze-artieste Sophie Fevvers, Fere, die naar eigen zeggen uit een ei is uitgebroed. Deze bizarre reuzin vertelt haar levensverhaal aan de Amerikaanse journalist Jack Walser. Het is een levensverhaal om je vingers bij af te likken. Fere is als vondeling opgevoed door prostituees, die haar als hun mascotte uitdosten, als een poederwitte Cockney sprekende Venus. Toen ze in de puberteit kwam, groeiden de donzige knobbels op haar rug uit tot vleugels. Maar, zo zegt ze, ze is altijd maagd gebleven en nu de enige gevederde *intacta* in de geschiedenis.

Toen het noodlot toesloeg, zag Fere zich gedwongen aan de slag te gaan in een bordeel van lager allooï, waar ze bij het hoofdeinde van 'de Schone Slaapster' – een naakte vrouw op een marmeren plaat – de rol vervulde van grafengel. Daarna dreigde ze slachtoffer te worden van een godsdienstwaaanzinnige die zich naar de oprichter van de Rozenkruisers Christian Rosencreuz noemde. Ze kan haar (indrukwekkende) verhaal echter navertellen. Walser raakt zo in Feres ban dat hij zich aansluit bij haar

Grote Keizerlijke Tour. Hij treedt op als clown naast Mignon, die met tijgers walst; naast monsieur Lamarck, Mignons ruwe echtgenoot die de apen dresseert; en naast het helderziende varken Sybil, dat tourneebaas Kolonel Kearney telkens raadpleegt wanneer hij een belangrijke zakelijke beslissing moet nemen.

Is Fere een bedriegster? Maakt dat ook maar iets uit? (Het boek doet nadrukkelijk denken aan *Mr. Wilson's Cabinet of Wonder* van Lawrence Weschler (nr. 100) over het Museum of Jurassic Technology, waar Fere zich ongetwijfeld thuis zou hebben gevoeld.) De lezer blijft zich vragen stellen bij *Circusnachten*, ook al lijkt Fere alles te verklappen met haar innemende, larierijke, goocheme en alle kanten op schietende Cockney-accent dat af en toe verontrustend veel op dat van Bowie lijkt.



Luister ondertussen naar: 'Look Back in Anger'

Als dit boek je bevalt, lees dan ook:
Angela Carter, *In gezelschap van wolven*